

Fiskālās disciplīnas padome

Pasaules bankas ziņojums par Latvijas nodokļu sistēmu un fiskālās disciplīnas prasības

Fiskālās disciplīnas padome

Prezentācijas & citi materiāli pieejami tiešsaistē

Nodokļu forums 2016: http://www.fm.gov.lv/lv/nodoklu_reforma/nodoklu_forums_2016/

Pasaules bankas ziņojuma melnraksts: http://www.fm.gov.lv/lv/nodoklu_reforma/

2016. gadā tika noslēgts līgums ar Pasaules Banku

- 2016. gada 28. janvārī Finanšu ministrija (FM) un Pasaules Banka (PB) parakstīja līgumu par nodokļu sistēmas pārskatīšanu
- FM apgalvoja, ka, uzsākot darbu pie vidējā termiņa nodokļu politikas pamatnostādņēm, ir nepieciešams objektīvs un pamatīgs esošās nodokļu sistēmas izvērtējums

Pasaules banka veica Latvijas nodokļu sistēmas taisnīguma un efektivitātes izvērtējumu

Izvērtējuma ietvaros īpaša uzmanība bija jāpievērš iespējām:

1. palielināt valsts budžeta ieņēmumus, lai apmierinātu galvenās finansēšanas vajadzības;
2. samazināt izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un ēnu ekonomiku;
3. mainīt nodokļu sistēmas struktūru, lai mazinātu ienākumu nevienlīdzību;
4. saglabāt nodokļu sistēmas konkurētspēju.

Fiskālās disciplīnas padome

Valdība vēlas kāpināt ieņēmumus, lai nodrošinātu fiskālo ilgtspēju

- Valdības mērķis ir palielināt nodokļu un sociālās apdrošināšanas iemaksu proporciju pret IKP līdz 1/3
- Izmaiņas nodokļu politikā jāievieš, lai nodrošinātu paredzamu ieņēmumu plūsmu

Fiskālās disciplīnas padome

Lūdzu ņemt vērā, ka ziņojums vēl ir melnraksta stadijā.

Fiskālās disciplīnas padome

Kopējie secinājumi I

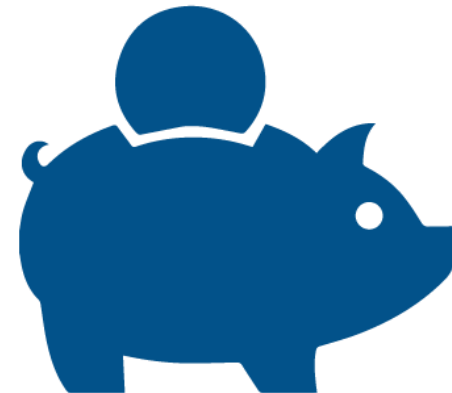
Latvijā fiskālajai politikai ir mazāka ietekme uz nevienlīdzības mazināšanu nekā daudzās citās ES un ESAO dalībvalstīs

Kopējie secinājumi II

- Kopš 2000. gada nodokļu un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi katru gadu ir bijuši ~29% no IKP - 10 procentpunktus zemāk par ES vidējo līmeni
- Nodokļu un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi Latvijā ir zemāki, nekā tie bija Īrijā, Dānijā, Austrijā un Somijā, kad šīs valstis bija sasniegušas Latvijas pašreizējo ekonomiskās attīstības līmeni

Kopējie secinājumi III

Nozīmīgs nodokļu ieņēmumu apjoms tiek zaudēts nodokļu nemaksāšanas un izvairīšanās no nodokļiem dēļ

Fiskālās disciplīnas padome

Iedzīvotāju ienākumu nodoklis I

Iedzīvotājiem ar zemiem ienākumiem, it īpaši tiem, kuri ir zaudējuši tiesības un sociālo pabalstu, ir augsts nodokļu slogs

Fiskālās disciplīnas padome

Iedzīvotāju ienākumu nodoklis II

...bet maksimālās likmes celšana varētu kāpināt valsts ieņēmumus un uzlabot ienākumu pārdali.

19%/23%/29% (33%)

Kopējais kapitāla nodokļu slogs Latvijā ir zems

- Latvijā ir duāla nodokļu sistēma, kur darbaspēka ienākumi un ienākumi no kapitāla tiek aplikti ar atšķirīgām nodokļu likmēm
- Neviendabīgs nodokļu režīms ienākumiem no kapitāla ir neefektīvs, rada netaisnīgumu un provocē "nodokļu optimizācijas" shēmas

Uzņēmumu ienākuma nodoklis I

Uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) ieņēmumi Latvijā ir zemi gan pēc ES, gan ESAO standartiem, kas var liecināt gan par zemu nodokļa likmi, gan šauru nodokļa bāzi

Uzņēmumu ienākuma nodoklis II

- Pēc krīzes UIN ieņēmumi bija zemāki, nekā to varētu sagaidīt, ko daļēji izskaidro mikrouzņēmuma nodokļu režīms, kā arī izplatītāka izvairīšanās no nodokļu nomaksas
- Nodokļu izdevumi saistībā ar atvieglojumiem (piem. attiecībā uz iepriekšējo periodu zaudējumiem un nolietojumu) ir salīdzinoši lieli

Ieviešot Igaunijai līdzīgu UIN režīmu, jābūt jāņem vērā vairāki riski

- 0% likme reinvestētai peļņai varētu sekmēt investīcijas un uzņēmējdarbību, bet...
  1. Nodokļa bāze būtu šaurāka, jo uzņēmumi parasti nesadala visu savu peļņu
  2. Nav garantiju, ka, atbrīvojot nesadalīto peļņu no nodokļa, šī peļņa tiks produktīvi investēta vai izmantota ekonomiski efektīvi

Mikrouzņēmuma nodoklis I

- Mikrouzņēmumu nodokļa (MUN) režīmu Latvija ieviesa, reaģējot uz ekonomisko lejupslīdi, ar mērķi sekmēt jaunu darbavietu radīšanu
- Pēc PB aplēsēm aplokšņu algu īpatsvars ienākumos saruka līdz ar mikrouzņēmumu režīma ieviešanu
- Uzņēmumu un darbinieku, kuri strādā MUN režīmā, skaits ir ievērojami pieaudzis, taču MUN nodokļu ieņēmumi veido nelielu daļu kopējo nodokļu ieņēmumu

Mikrouzņēmuma nodoklis II

- MUN režīms sniedz iespēju veidot liela apjoma nodokļu optimizēšanas shēmas UIN un IIN jomā, motivējot apiet darbaspēka nodokļus, sociālās apdrošināšanas iemaksas un kapitāla nodokļus
- Niecīga sociālās apdrošināšanas iemaksu summa Latvijas režīmu atšķir no mazo biznesu režīma citās ESAO dalībvalstīs

Mikrouzņēmuma nodoklis III

- MUN režīms kavē uzņēmumu vēlmi paplašināties
- Latvijai būtu pakāpeniski jāatceļ pašreizējais MUN režīms, jo:
  1. Tas dod iespēju izvairīties no nodokļiem;
  2. Neievēro neitralitātes principu;
  3. Negatīvi ietekmē sociālās apdrošināšanas sistēmu;
  4. Novirza saimniecisko darbību no lielākiem uzņēmumiem uz mazākiem

Pievienotās vērtības nodoklis I

- Pašreiz PVN ir regresīvs, jo PVN īpatsvars cilvēkiem ar zemiem ienākumiem ir augstāks nekā cilvēkiem ar augstiem ienākumiem
- Latvijas regulējums paredz samērā dāsnu atbrīvojumu no PVN - uzņēmumiem, kuru ieņēmumi iepriekšējos 12 mēnešos ir mazāki nekā 50 000 eiro, nav jāmaksā PVN

Pievienotās vērtības nodoklis II

- Samazinātās likmes un atbrīvojumi būtiski ierobežo valsts ieņēmumus - PVN atbrīvojumu kopsumma 2014. gadā sasniedza 945 miljonus (52% no PVN ieņēmumiem)
- Nozīmīgs PVN ieņēmumu apjoms tiek zaudēts nodokļu nemaksāšanas un izvairīšanās dēļ

Fiskālās disciplīnas padome

Pasākumi, kas kāpinātu ekonomiskās izaugsmes tempu, mazinātu nodokļu slogu un veicinātu cilvēku iesaisti formālajā darba tirgū, ir apsveicami, bet...

Fiskālās disciplīnas padome

Fiskālās padomes nostāja

Rūpīgi jānovērtē, kāda būs piedāvāto nodokļu reformu ietekme uz budžeta bilanci tuvākajos gados, lai izvairītos no palielināta deficīta līmeņa un valsts parāda pieauguma.

Fiskālās padomes nostāja II

- Rūpīgi jānovērtē, vai reformas kāpinās nodokļu ieņēmumu attiecību pret IKP
- Papildu ieņēmumi ir nepieciešami, lai adekvāti finansētu publiskos pakalpojumus un nodrošinātu valsts finanšu ilgtspēju

Fiskālās disciplīnas padome

Paldies par uzmanību!

Fiskālās disciplīnas padome
Smilšu ielā 1-512 Rīgā LV-1919
Tālr.: +371 6708 3650
E-pasts: info@fdp.gov.lv
Mājaslapa: <http://fdp.gov.lv>
Twitter: @Fiskalapadome
Facebook: fiskalapadome